

Coalitieakkoord 2014 – 2018

“De krêft fan de mienskip”

Inhoudsopgave

	Blz.
1. Inleiding	3
2. De context waarbinnen het coalitieakkoord is opgesteld	3
3. Missie en visie (uitgangspunten van beleid)	4
4. Programma Besturen	4 - 5
5. Programma Wonen en Werken	5 - 7
6. Programma Ontspannen	7 - 8
7. Programma Leren	8
8. Programma Zorgen	8
9. Programma Beheren	9
10. Programma Middelen	9 - 10
11. Samenstelling college en portefeuilles	10
 <i>Bijlagen</i>	
1. Belangrijkste actiepunten van dit akkoord	11 – 12
2. Indicatie bezuinigingen 2015-2018.	13
3. Portefeuilleverdeling	14

1. Inleiding

Tijdens de informatieronde is gebleken dat een groot deel van de gemeenteraad vertrouwen heeft in de bestaande coalitie Opsterlands Belang, CDA en ChristenUnie. Voortzetting van deze coalitie ligt dan ook voor de hand, maar een verbreding wordt wenselijk geacht. Die verbreding is aan de voorkant gevonden door het betrekken van D66 als volwaardige partner bij de coalitie-onderhandelingen, zij het zonder het leveren van een wethouder. D66 wil het coalitieakkoord op inhoud graag mede vormgeven. De vier coalitiepartijen hebben de onderhandelingen afgerond. Dit coalitieakkoord bevat politieke afspraken die zijn gemaakt voor de komende raadsperiode. Hier zal aan worden gewerkt, samen met onze inwoners, bedrijfsleven, maatschappelijke partners en andere overheden. De (financiële) onzekerheden en de impact van de ontwikkelingen die op onze gemeente afkomen, maken een gedegen en breed gedragen kwaliteit van besluitvorming nodig. Hierdoor is gekozen voor een hoofdlijnenakkoord.

Het hoofdlijnenakkoord is vooral verbindend in de koers en laat ruimte voor nadere invulling. Het nodigt inwoners, bedrijven en instellingen (ûs mienskip) uit om mee te denken, om met eigen ideeën te komen. Dat geldt ook voor de gemeenteraad. Er wordt ruimte geboden eigen voorstellen in te dienen en het biedt de gemeenteraad ook ruimte om de kaderstellende rol nadrukkelijker in te vullen.

Als een onderwerp niet expliciet wordt genoemd in dit akkoord wil dat zeker niet zeggen het niet belangrijk of waardevol wordt gevonden. Er was in dit stadium geen behoefte om hier politieke afspraken over te maken.

Voor de opbouw van dit hoofdlijnenakkoord is de indeling van de gemeentebegroting gevolgd. Dit komt de herkenbaarheid ten goede en vergemakkelijkt ook de vertaalslag van dit akkoord naar de begroting 2015 en volgende jaren.

2. De context waarbinnen het coalitieakkoord is opgesteld

Dit coalitieakkoord is opgesteld tegen de achtergrond van ingrijpende veranderingen in onze maatschappij en de rol van onze overheid daarin. De betekenis van de ontwikkeling van de participatiesamenleving die het Rijk beoogt en de gevolgen van de economische crisis zijn nog niet volledig te overzien. Denk wat dat laatste betreft aan de stijging van het aantal werklozen, vooral bij jongeren. Toch is de verwachting dat de crisis zijn langste tijd heeft gehad en dat het herstel in deze raadsperiode langzaam zal doorzetten. Dat biedt kansen die benut moeten worden.

Belangrijke ontwikkelingen, die de komende periode hun weerslag zullen hebben, zijn het toenemende gemeentelijke takenpakket (zorg, jeugd en werk), de demografische ontwikkelingen, de veranderende arbeidsmarkt, de wijzigingen op de woningmarkt en het samenspel tussen gemeente en corporaties om de kwalitatieve opgave binnen die sector te vervullen.

Nieuwe Rijksbezuinigingen hebben door “de trap op, de trap af – systematiek” ook direct gevolgen voor de gemeente. Daardoor en door de toename van de werkloosheid en kosten voor de bijstand zijn nieuwe bezuinigingen onontkoombaar en is er beperkt geld voor nieuwe investeringen. Het is een uitdaging om binnen deze context van maatschappelijke ontwikkelingen de gemeente op koers te houden en alle kansen en kwaliteiten te benutten.

De komende jaren liggen er dus grote uitdagingen, zowel inhoudelijk als financieel. Dat vraagt om slimme investeringen en ombuigingen waarbij gekozen wordt de lasten voor inwoners niet te verhogen. Ook zal met elkaar vorm en inhoud gegeven moeten worden aan de decentralisaties op sociaal gebied, inclusief de kortingen die door de rijksoverheid worden opgelegd. En dat zowel sociaal als financieel solide.

Gewerkt wordt aan een gemeente die daadkracht toont en dicht bij haar inwoners (mienskip) staat, zowel bestuurlijk als ambtelijk.

De inwoners en hun ideeën staan centraal. De gemeentelijke overheid biedt ruimte voor die initiatieven en ondersteunt ze daar waar dat kan. Daarom zal onze overheid een kanteling maken naar een meer faciliterende overheid. Daarbij past een bestuursstijl die verbindend is en de samenleving als uitgangspunt neemt in plaats van het gemeentehuis.

3. Missie en visie (uitgangspunten voor beleid)

Het sterke punt van onze gemeente is de kracht van onze sociale samenleving, de structuur van plaatselijke belangen, goede overleggen met de dorpen op inhoudelijke thema's (dorpsvisies) en over diverse voorzieningen van kleinere omvang. De kracht van onze gemeenschap zal worden gekoesterd. Deze kracht is van wezenlijk belang bij het aanpakken van de vele uitdagingen waar de gemeente de komende vier jaren voor staat. Daarom is voor dit coalitieakkoord als missie geformuleerd: "De krêft fan de mienskip".

Voor deze raadsperiode gelden de volgende uitgangspunten als referentiekader voor de beleidsvoorbereiding en de besluitvorming.

- Opsterland is een robuuste en zelfstandige gemeente die door samenwerking met andere gemeenten prima in staat is om zijn taken te vervullen en voldoende bestuurskracht heeft om toekomstige opgaven het hoofd te kunnen bieden. Het uitgangspunt blijft de eigen kracht, lokaal wat lokaal kan.
- Opsterland is een plattelandsgemeente die gebruik maakt van de kracht van de samenleving. Die kracht moet worden aangewend voor het bereiken van de verschillende doelen.
- De leefbaarheid van de dorpen is een thema dat bij alle ontwikkelingen een rol moet spelen. Het gaat hierbij om de nabijheid van sociale en fysieke voorzieningen voor onze bewoners, jong en oud.
- Opsterland is met haar landschappelijke kwaliteiten tussen de stedelijke buurgemeenten bij uitstek een woon- en een recreatiegemeente. Deze kwaliteiten moeten behouden blijven en waar mogelijk worden versterkt.
- De aanwezigheid van werkgelegenheid in de gemeente draagt bij aan het behoud van voorzieningen en sociale cohesie. Daarom moet er voldoende ruimte zijn om te kunnen ondernemen. De gemeente faciliteert en stimuleert dit waar mogelijk.
- Duurzaamheid is een belangrijk uitgangspunt voor onze gemeente. Het gaat daarbij niet alleen om het gebruik van energiemiddelen en natuurlijke hulpbronnen, maar ook om het verbinden van duurzaamheid met het creëren van werkgelegenheid en het bevorderen van het algemeen welzijn.
- De drie decentralisaties (zorg, jeugd en werk) bieden een kans om het beter te doen dan het nu gaat, beter op de behoeften van de burgers in te spelen. Opsterland wil laten zien dat dit met minder middelen succesvol wordt door het inzetten op preventie en te investeren in gebiedsteams.
- Eigen initiatieven van burgers, maatschappelijke organisaties en bedrijven zijn van groot belang voor onze gemeente. Daarom moet alles in het werk worden gesteld om deze initiatieven te stimuleren.
- De al genoemde veranderingen in de maatschappij en het faciliteren van particuliere initiatieven maken het noodzakelijk dat de gemeentelijke organisatie een kanteling maakt. De organisatie moet mogelijkheden bieden om plannen te realiseren en plannemakers van goede adviezen voorzien. Deze kanteling naar een faciliterende overheid loopt als een rode draad door dit coalitieakkoord heen en wordt in hoofdstuk 10 onder b nader toegelicht.
- Een sluitende begroting is de basis voor een gezonde gemeente. In deze coalitieperiode zal de meerjarenbegroting in ieder geval de eerste drie jaren steeds sluitend zijn.

4. Programma Besturen

a) *Bestuur*

De gemeenteraad heeft de gemeentelijke zelfstandigheid (een herkenbaar Opsterland) als uitgangspunt geformuleerd. Daarbij is intergemeentelijke samenwerking in OWO-verband een middel om de bestuurskracht te vergroten en een efficiënte uitvoering van taken te kunnen garanderen. Dit akkoord houdt stevig vast aan die koers. Samenwerking met andere gemeenten is mogelijk als dit een meerwaarde oplevert. Bij elke samenwerking moet de gemeentelijke herkenbaarheid voorop blijven staan. Dat betekent dat er in de uitvoering ruimte moet zijn voor de zogenaamde couleur locale.

Naast de in OWO-verband al in gang gezette samenwerkingsonderwerpen, moeten hieraan ook nieuwe toegevoegd kunnen worden, waaronder:

- De uitvoerende taken van de afdeling Gemeentebedrijf. Door gezamenlijke inkoop en gezamenlijk gebruik van materieel is voordeel te behalen.
Wat betreft een doorlichting van genoemde afdeling wordt verwezen naar hoofdstuk 10 onder b.

- Het opbouwen van een gezamenlijke lobby om subsidies voor projecten binnen te halen. Daarbij zal ook gebruik worden gemaakt van de kennis die in P10 verband voorhanden is.

Verbonden partijen, zoals gemeenschappelijke regelingen, worden alleen aangegaan als dit door de wet verplicht wordt gesteld of als er een ondubbelzinnig gemeentelijk belang is, gerelateerd aan de kwaliteit en de efficiëntie van de uitvoering van de taken. Dat betekent een alerte en terughoudende houding bij het aangaan van nieuwe verbanden en waar (financieel) mogelijk het terugdringen van bestaande regelingen.

Om de sturing op verbonden partijen te vergroten zullen voorwaarden en nieuwe middelen worden ingezet, zoals bestuurlijke financiële adviescommissies, bestuurlijke lobby en ambtelijke netwerken.

b) *Internationale samenwerking*

De oorspronkelijke doelstellingen van de contacten met Ra'anana en Beit Sahour worden niet gehaald. Door geringe animo uit die gemeenten en de politieke context in die landen zijn de contacten spaarzaam, zijn uitwisselingen tot stilstand gekomen en wordt het hiervoor gereserveerde geld niet uitgegeven. Dit is de aanleiding om geen structureel geld meer in de begroting op te nemen voor deze activiteiten.

c) *Dienstverlening en communicatie*

De persoonlijke en excellente dienstverlening staat voorop. Daarvoor zijn deregulering, een kanteling van de organisatie en een goede bereikbaarheid essentieel. Deregulering en de kanteling naar een faciliterende overheid zijn elders in dit hoofdlijnenakkoord benoemd. De bereikbaarheid van de gemeentelijke organisatie moet worden verbeterd. In de eerste plaats moet een avondopenstelling worden gerealiseerd. Het gaat hierbij niet om een verruiming maar om een verschuiving van de openingstijden (budgetneutraal).

Daarnaast moet de bereikbaarheid worden vergroot door het benutten van nieuwe technische mogelijkheden als het online maken van afspraken, persoonlijke inlogmogelijkheden en beeldverbindingen.

De gemeentelijke website moet (gedeeltelijk) ook in het Fries en het Engels benaderbaar zijn. Het gaat hierbij om het perspectief vanuit recreatie en toerisme en dus om de pagina's met vaste informatie over de gemeente en haar bezienswaardigheden.

d) *Openbare orde, veiligheid en handhaving*

Opsterland is op de onlangs gepubliceerde lijst van gemeenten één van de veiligste in ons land. Dat moet zo blijven. Het huidige beleid zal daarom worden voortgezet in het in de loop van dit jaar vast te stellen geactualiseerde Integraal veiligheidbeleidsplan (IVB). Het vervroegen van sluitingstijden van de horeca is alleen een optie als dit in regionaal verband kan worden afgesproken. De nuloptie voor coffeeshops blijft gehandhaafd. Wat de problematiek van de jeugdketen betreft worden er geen keten toegestaan die als horecagelegenheid worden geëxploiteerd.

Burgers mogen verwachten dat (persoonlijke) gegevens bij de overheid in veilige handen zijn en dat de gemeente actief zal zorgen dat de informatiebeveiliging wordt geoptimaliseerd. Dit zal in deze raadsperiode worden gerealiseerd.

5. Programma Wonen en werken

a) *Wonen*

Er is meer dan ooit behoefte aan betaalbare huur- en koopwoningen, levensloopbestendige woningen en woningen met lage energielasten. De woningbouwopgave is daarmee en door de demografische ontwikkelingen anders dan voorheen geen kwantitatieve opgave meer maar een kwalitatieve. Gezien deze ontwikkelingen, de wijzigingen in de rol van de woningbouwcorporaties en veranderingen van vraag en aanbod op de woningmarkt, moet de gemeente meer dan voorheen actief inspelen op kansen. Niet vooraf aanbodgericht programmeren, maar meer inspelen op de actuele vraag. Dat vereist een flexibele houding en een nauwere samenwerking met marktpartijen. Daar waar woningbouwcorporaties zich terughoudend opstellen, wordt onderzocht of marktpartijen die ruimte kunnen opvullen. Door de vergrijzing neemt de behoefte aan levensloopbestendig wonen toe. Om mogelijke knelpunten daarin en in de regelgeving tijdig op te kunnen lossen, zal de behoefte beter in kaart worden gebracht. Door vereenvoudiging en verruiming van regelgeving en het zoeken

naar flexibele oplossingen zal het makkelijker worden om een tweede (tijdelijke) woonvoorziening voor mantelzorg te realiseren.

b) *Werken*

Werk is belangrijk voor mensen. Het geeft hen de mogelijkheid om zich te ontplooiën, eigen talent te benutten en het geeft eigenwaarde. Werkgelegenheid draagt ook bij aan het behoud van voorzieningen en de aantrekkelijkheid van de gemeente als woongebied. Opsterland heeft enkele sterke sectoren waar kansen liggen, zoals de zorgsector en recreatie en toerisme. Ook de duurzaamheidopgaven bieden kansen voor innovaties en nieuwe bedrijvigheid. Het midden- en kleinbedrijf is van oudsher een belangrijke economische factor voor werkgelegenheid. De ambitie is om Opsterland nog MKB-vriendelijker te maken. Om dat te realiseren hebben de volgende acties prioriteit:

- Er moet voldoende ruimte zijn om te kunnen ondernemen, zonder overbodige regels. Een aanvullende ronde van deregulering is nodig met de nadruk op regelgeving in de ruimtelijke ordening.
- Intensieve samenwerking met de ondernemers en het georganiseerde bedrijfsleven.
- Meedenken met (agrarische) ondernemers en zoeken naar mogelijkheden. Deze houding is vanzelfsprekend in de gemeentelijke organisatie, conform de visie op dienstverlening.
- Het stimuleren van een ondernemersfonds, al dan niet in de vorm van reclamebelasting, voor bepaalde gebieden. Voorwaarde is dat de ondernemers het zelf willen en dat de beslissing over de besteding daarvan bij de ondernemers zelf komt te liggen. De gemeente stimuleert en faciliteert waar nodig, bijvoorbeeld door actief draagvlak te vergroten en door kennisoverdracht te organiseren.
- Maximaal gebruik maken van de ruimte in de wetgeving om opdrachten te kunnen verstrekken aan lokale of regionale ondernemers.
- In het vestigingsbeleid komt meer ruimte en aandacht voor mogelijkheden van zzp'ers en kleinschalige bedrijvigheid aan huis.
- Er wordt een visie geformuleerd op de toekomst van de detailhandel.
- Om winkelgebieden in de centra te beschermen is strikt beleid en handhaving noodzakelijk om detailhandel buiten het centrum te beperken.
- De mogelijkheden voor een (regionale) denktank van grotere bedrijven en overheid worden onderzocht.

Een goede internetverbinding is voor bedrijven en burgers van groot belang. De gemeente faciliteert lokale initiatieven waar mogelijk in nauwe samenwerking met de provincie Fryslân. De mogelijkheid om vooraf te investeren in de aanleg van glasvezel op nog niet verkochte bedrijfskavels wordt onderzocht.

Gezien de nog aanwezige voorraad bedrijventerrein en de kwaliteit van het buitengebied wordt eerst naar mogelijkheden voor inbreiding op leegstaande locaties gekeken voordat er uitbreiding zal plaatsvinden. Er zal actief worden ingespeeld op economische kansen die zich daar voordoen. Bijvoorbeeld met behulp van flexibele verkaveling van bedrijventerreinen.

c) *Dorpenbeleid*

Het dorpenbeleid zoals dat de afgelopen vier jaar is uitgevoerd wordt voortgezet. Wat de dorpsontwikkelingsplannen (dorpsvisies) betreft moet een vertaalslag worden gemaakt naar werkagenda's, die van gemeentewege worden gefaciliteerd en waarbij vooraf duidelijkheid wordt gegeven over de (financiële) haarbaarheid van de plannen en wensen.

Het ingezette beleid ten aanzien van de dorpsbudgetten wordt met kracht voortgezet. Er wordt een financiële stimulans ingebouwd voor actieve dorpen die in samenwerking met andere dorpen samenhangende en slimme plannen ontwikkelen.

d) *Ruimtelijke ordening*

Er moet een toekomstbestendige basis zijn voor het voeren van ruimtelijk beleid. De planologie is er om ambities te realiseren en om een goede afweging van belangen te kunnen maken. Actuele, flexibele en digitaal raadpleegbare bestemmingsplannen zijn daarbij een must. Er zal een nieuwe structuurvisie komen die de basis vormt voor toekomstige ontwikkelingen en waarin ook het behoud van de kwaliteit van het landschap aandacht moet krijgen.

Opsterland kent een groot buitengebied met veel agrarische bebouwing. De prognose is dat er tot 2030 veel actieve bedrijven zullen stoppen waardoor er bebouwing vrijkomt. De gemeente denkt actief mee en zoekt naar creatieve oplossingen om voor vrijkomende gebouwen en terreinen nieuwe bestemmingen te vinden. Nieuwe intensieve niet-grondgebonden bedrijven passen daar niet bij.

Het welstandsbeleid wordt vereenvoudigd en lokaal georganiseerd met inachtneming van de cultuurhistorische waarden.

6. Programma Ontspannen

a) *Recreatie en toerisme als speerpunt*

Opsterland heeft uitstekende voorzieningen op het gebied van recreatie en toerisme, maar de kansen kunnen beter worden benut. Daarbij is het van belang om de initiatiefnemers snel en efficiënt met de juiste instanties in contact te brengen. Niet teveel vergaderen, maar actie ondernemen ("kansen pakken en meters maken!"). Toerisme levert werkgelegenheid op. De gemeente zorgt voor de juiste randvoorwaarden en ondernemers moeten vervolgens ruimte krijgen om hun plannen te verwezenlijken. Voorwaarde hierbij is dat de ontwikkelingen moeten passen bij het karakter van Opsterland en de regio. Samen met buurgemeenten en ondernemers moeten de ideale voorwaarden worden gecreëerd. Vooral de verbinding met buurgemeenten en in het bijzonder OWO-partner Ooststellingwerf biedt kansen.

Heel belangrijk voor Opsterland zijn de fiets- en wandelpaden omdat daar veel (dag-)recreatie op af komt. De kwaliteit van de voorzieningen moet worden geborgd. Waar investeringen achter blijven moet de gemeente in samenwerking met de regio actief lobby voeren naar natuurorganisaties of eigenaren van de routes. Dit onderwerp zal in de te actualiseren beleidsnota "Kansen benutten" verder worden uitgewerkt. Er zal een impuls worden gegeven aan de men- en ruiterroutes door lokale initiatieven te ondersteunen.

Gebiedspromotie om bezoekers van buiten aan te trekken zal in regionaal en/of provinciaal verband plaatsvinden. Het organiserend vermogen van de ondernemers in de Friese Wouden moet worden gestimuleerd. Daarom moet de aanjaagfunctie in de regio en dicht bij de ondernemers blijven.

b) *Sport*

Nadat de huidige eigendomssituatie en onderhoudstoestand van de sportaccommodaties (velden, kleedboxen en kantines) in kaart is gebracht, zal onderzoek worden gedaan naar de mogelijkheden van privatisering hiervan, zoals dat ook in andere gemeenten is toegepast. Dit zal voor 2016 gereed zijn.

De gemeente zal de groeiende vraag naar kunstgrasvelden faciliteren waar dat mogelijk is. Het initiatief hiertoe zal vanuit de verenigingen moeten komen, waarbij samenwerking tussen verenigingen een pre is.

c) *Cultuur*

Opsterland onderscheidt zich door een rijk cultureel aanbod. Hier wordt niet verder op bezuinigd. Door het beleid met betrekking tot het verstrekken van cultuursubsidies (van structureel naar incidenteel) te wijzigen, wordt meer mogelijk gemaakt met dezelfde middelen. Een goede (structurele) basisstructuur voor bibliotheken en cultuuronderwijs moet er blijven. Daarnaast moeten de incidentele subsidies zorgen voor een betere sturing op resultaten in de vorm van activiteiten en projecten. Door het steunen van projecten worden culturele verenigingen en stichtingen gestimuleerd ondernemender te worden en creatief naar meerdere geldbronnen te zoeken. Zo kan synergie ontstaan door projecten met elkaar te verbinden. Daarbij verdienen projecten die aansluiten bij Leeuwarden als Culturele Hoofdstad 2018 steun van de gemeente.

d) *Dorpshuizen, c.a.*

Er wordt een nieuw dorpshuizenbeleid geformuleerd, waarbij de accommodaties in een verbreed integraal huisvestingsplan (met reservevorming) worden opgenomen. Daardoor is een spreiding van kosten zonder fluctuaties gewaarborgd. De gemeente steunt alleen de bouw van nieuwe accommodaties als zelfstandige exploitatie mogelijk is.

De functie van De Skâns moet behouden blijven. Wel is een toekomstbestendige huisvesting nodig. De sportfuncties worden op één plek gecombineerd. Overcapaciteit wordt voorkomen.

7. Programma Leren

Onderwijs, onderwijshuisvesting en kinderopvang

Goed onderwijs is de basis voor een maatschappij waarin burgers verantwoordelijkheid willen en kunnen nemen voor zichzelf en hun omgeving. De kwaliteit van het onderwijs heeft daarom een hogere prioriteit dan de nabijheid van een school. Dit is ook al vastgelegd in de beleidsvisie Vitaal Opsterland. In deze visie staat dat de gemeente initiatief neemt om met schoolbesturen te overleggen over intensievere samenwerking en door scholen gewenste fusie, waarbij de identiteit van de verschillende scholen wordt gewaarborgd. Gelet op de demografische ontwikkelingen en een duurzaam en bestendig lange termijn beleid zal van gemeentewege in een vroeg stadium het overleg met schoolbesturen en andere partners moeten starten. Het doel is te komen tot brede scholen, waarin zoveel mogelijk functies worden ondergebracht. Buitenschoolse opvang moet in combinatie met andere kindvoorzieningen efficiënt worden georganiseerd.

Ook het leerlingenvervoer zal uiterst efficiënt worden georganiseerd. Onderzocht zal worden of besparingen kunnen worden gerealiseerd door combinatievervoer en het wijzigen van de vergoedingssystematiek.

Het belang van goede onderwijshuisvesting wordt onderstreept. Dit zal vorm krijgen in het nieuwe te ontwikkelen integraal huisvestingsplan (IHP). Voor investeringen zullen extra middelen worden ingezet.

8. Programma Zorgen

Zorg, jeugd, werk en inkomen

Het takenpakket van gemeenten verandert door de decentralisaties in de zorgsector. De gemeente wordt verantwoordelijk voor bijna de gehele maatschappelijke ondersteuning aan inwoners en vooral ook kwetsbare doelgroepen. De gemeente staat voor de uitdagende taak om samen met maatschappelijke partners en professionals de invoering van de nieuwe taken zo soepel mogelijk te laten verlopen.

De uitdaging is tweërlei: uitkomen met de beperkte financiële middelen (het Rijk voert een aanzienlijke bezuiniging door) en het door middel van korte lijnen binnen de gemeente realiseren van adequatere zorg. Hierbij moet meer worden uitgegaan van vertrouwen en beperken van regelgeving. Belangrijk is het tijdig signaleren van de problemen. Goed functionerende gebiedsteams zijn hiervoor een voorwaarde. Dit betekent regievoering, samenwerking met onderwijs, sport en andere instellingen, gezinsbenadering en het leveren van maatwerk. Door aan de voorkant te investeren in de kwaliteit van deze teams worden ze vanaf de start in staat gesteld om snel en adequaat hulp te verlenen. Door op deze manier in te zetten op preventie wordt het vergroten van de problematiek voorkomen en kan efficiënter met de middelen om worden gegaan.

Andere belangrijke uitgangspunten zijn:

- De mogelijkheid om zelf regie te kunnen voeren op de zorgkeuze via een persoonsgebonden budget. Door die vrije keuze kan hun culturele achtergrond of levensovertuiging worden meegewogen.
- De huidige reserve Wmo moet worden omgevormd tot een reserve sociaal domein om incidentele meerkosten in de eerste jaren van de decentralisaties op te vangen.
- Het creëren van werkgelegenheid voorkomt dat mensen een beroep moeten doen op bijstand en andere voorzieningen. Om deze zware druk op de gemeentebegroting te beïnvloeden toont dit coalitieakkoord veel ambitie met betrekking tot het scheppen van werkgelegenheid (zie hoofdstuk 5 onder b).

De nog te maken keuzes over de inrichting en de uitvoering van de drie decentralisaties worden samen met de maatschappelijke instanties en de gemeenteraad op een later tijdstip gemaakt.

9. Programma Beheren

a) *Milieu*

Een duurzaam milieu is van groot maatschappelijk belang. Daar waar mogelijk zullen initiatieven op het gebied van duurzaamheid worden gefaciliteerd en gestimuleerd. Dat geldt echter niet voor windmolens omdat deze niet in het Opsterlandse landschap passen. De gemeente ondersteunt nu individuele aanvragen voor energiebesparende maatregelen. Die budgetten worden samengevoegd in een fonds voor collectieve plannen van dorpen of buurten.

Burgers en bedrijven worden geënthousiasmeerd om zelf bijdragen te leveren aan het milieu en duurzaamheid. In deze raadsperiode worden voorbereidingen getroffen om te komen tot een fairtrade gemeente. De gemeente geeft zelf het goede voorbeeld door duurzaamheid zoveel mogelijk in te passen in het inkoop- en aanbestedingsbeleid, door zonnecollectoren op overheidsgebouwen te plaatsen en door het steunen van initiatieven om zonnecollectoren te plaatsen op niet in gebruik zijnde grond.

b) *Verkeer en vervoer*

Opsterland moet een goed bereikbare, verkeersveilige en aantrekkelijke gemeente zijn met een goed begaanbare infrastructuur (zie ook bij programma 3 Recreatie en toerisme). De visie van Opsterland is, om daar waar mogelijk, shared space kruispunten te realiseren. Dit geeft de kans om naast een innovatieve verkeerskundige oplossing ook meerwaarde te zoeken in beleving van onder andere recreatie en cultuurhistorie. Dorpen en wijken worden bij herinrichting fietsvriendelijk en kindvriendelijk ingericht. Veilige schoolroutes hebben prioriteit. Kernen en buitengebieden worden op maat ingericht als 30km en 60km/uur zones met uniforme uitstraling. Daar waar mogelijk zal gebruik worden gemaakt van de Regeling duurzaam veilig. Een en ander zal tot uitdrukking worden gebracht in het te actualiseren Gemeentelijk verkeers- en vervoersplan (GVVP).

10. Programma Middelen

a) *Financieel beleid en bezuinigingen*

Het opstellen van dit coalitieakkoord loopt in tijd niet parallel met de voor de gemeentelijke financiën zo belangrijke meicirculaire. Daarom bestaat er een onzeker financieel perspectief. Wel is er al in de jaren 2015 t/m 2018 een oplopend financieel tekort te zien, dat wordt veroorzaakt door de dalende gemeentelijke inkomsten uit het gemeentefonds en de toenemende kosten van bijstand door uitstroming uit de WW. Het tekort loopt op van 0,4 miljoen in 2015 naar 1,6 miljoen in 2018. Daarom geeft dit coalitieakkoord aan het nieuw te vormen college de opdracht mee om de meerjarenbegroting in ieder geval de eerste drie jaren steeds sluitend te maken en om bij de begroting 2015 in samenhang met het actuele financiële perspectief voorstellen te doen om een substantieel structureel bedrag te bezuinigen. De richtingen waarin de bezuinigingen gezocht moeten worden zijn: een efficiënte gemeentelijke organisatie (kanteling en doorlichting van alle afdelingen), efficiëntiewinst door samenwerking in OWO-verband (zie ook hierna bij b), schrappen budget internationale samenwerking, bezuinigingen welzijnsactiviteiten (Timpaan), structureel maken van een al gerealiseerde bezuiniging onderhoud sportvelden, onderhoud gebouw De Skâns, ruimtelijke ordening, vrijvallende middelen convenant A7-zone en gereserveerde structurele middelen voor Wmo en jeugdzorg. Een indicatie van de te bezuinigen bedragen is opgenomen in bijlage 2 bij dit akkoord.

Voorts moet onderzoek worden gedaan naar een efficiënter leerlingenvervoer (systeemwijziging) en Wmo-vervoer en naar mogelijke bezuinigingen op het Wmo-onderdeel huishoudelijke hulp 1.

Uitgangspunt voor de meerjarenbegroting is dat de begroting de eerste drie jaren sluitend is. Voor het realiseren van nieuw beleid geldt dat dit nieuwe beleid alleen kan worden ingevuld door het schrappen van oud beleid (budgetneutraal).

Om investeringen te kunnen doen moeten o.a. incidentele middelen worden vrijgespeeld. Daarom moeten de gemeentelijke reserves opnieuw op hun realiteitswaarde worden doorgelicht.

De lasten voor de inwoners worden, anders dan de inflatiecorrectie, in principe niet verhoogd.

b) *Bedrijfsvoering*

Een andere samenleving vraagt om een andere houding van de gemeente. De gemeente wil meer ruimte bieden aan de samenleving. De gemeente kiest voor oplossingsgerichte benaderingen. Als het niet kan zoals het moet, dan moet het zoals het kan. Het college zal deze houding uitstralen en dit moet navolging krijgen binnen de organisatie. Veel burgers en bedrijven zijn goed in staat om zelf nieuwe stappen te zetten. De organisatie moet hun de mogelijkheid bieden om die stappen te zetten, hen zo nodig van advies voorzien en werpt daarbij geen onnodige belemmeringen op. Deze kanteling van de organisatie is een complex, maar noodzakelijk proces. De kanteling zal als project faciliterende overheid worden opgepakt onder de bestuurlijke verantwoordelijkheid van een projectwethouder.

In de vorige coalitieperiode is ingezet op een slanke, flexibele en regievoerende gemeente. Die opdracht is nog niet voltooid en is daarom in de komende coalitieperiode opnieuw aan de orde. De voorwaarden waaraan de gekantelde organisatie minimaal moet voldoen, zijn uitgangspunt voor de bij de bezuinigingsrichtingen genoemde doorlichting van de gemeentelijke organisatie.

Bij de doorlichting van de afdeling gemeentebedrijf moeten drie varianten worden uitgewerkt, namelijk de mogelijkheden van uitbesteding van onderhoudswerkzaamheden, samenwerking in OWO-verband en verzelfstandiging van de afdeling. Het onderzoek moet zich richten op efficiëntiebesparingen. Bij alle drie varianten moet de plaatsing van mensen die nu nog onder de sociale werkvoorziening vallen worden meegewogen.

c) *Grondbeleid*

De gemeenteraad stelt de kaders voor het grondbeleid in de gemeente. In navolging van de ontwikkelingen zoals geschetst in dit akkoord op het gebied van wonen en werken is een bijstelling van het tot nu gevoerde beleid noodzakelijk. Waar Opsterland tot nu toe veelal voor een actieve rol heeft gekozen om de gewenste ruimtelijke ontwikkelingen te realiseren zal nu meer ruimte voor marktpartijen worden gegeven. Marktpartijen zijn beter in staat om snel in te spelen op actuele ontwikkelingen. Het wettelijk instrumentarium biedt daarvoor meer mogelijkheden dan enkele jaren geleden. Gedacht kan worden aan een tussenvorm van publiekprivate samenwerking of een meer passieve rol waarbij de gemeente de regie voert over de openbare ruimte.

11. Samenstelling college en portefeuilles

De gemeente heeft tot dusver uit de voeten gekund met drie wethouders. Vanwege de toename van de gemeentelijke taken door de drie decentralisaties is er een argument om het aantal wethouders iets uit te breiden. Toch is hiervoor niet gekozen. Dit met het oog op nieuwe bezuinigingen die moeten worden gerealiseerd om een sluitende begroting te houden. Daarom wordt het huidige aantal wethouders dus gehandhaafd. Wel moet de zorgportefeuille door de op handen zijnde decentralisaties meer aandacht krijgen, maar dat wordt opgelost door een kleine verschuiving in de portefeuilles. De portefeuilleverdeling zal door het college worden vastgesteld. De beoogde portefeuilleverdeling vindt u in bijlage 3.

Het nieuwe college zal, mits de raad tot benoeming besluit, uit dezelfde drie wethouders bestaan, te weten de heren Piet van Dijk, Wietze Kooistra en Rob Jonkman.

Een bijkomend voordeel van het benoemen van dezelfde wethouders met een nagenoeg ongewijzigde portefeuilleverdeling is dat er geen overdrachtsproblematiek speelt en dat op alle dossiers met ervaren wethouders op de ingezette weg kan worden voortgeborduurd. Dat betekent dat veel energie en aandacht gericht kan worden op de uitwerking van dit hoofdlijnenakkoord.

Opgesteld door de fracties van Opsterlands Belang, CDA, ChristenUnie en D66 op 15 mei 2014.

Namens de fractie
Opsterlands Belang

Namens de fractie
CDA

Namens de fractie
ChristenUnie

Namens de fractie
D66

S. Marinus

T. Jagersma

G. Weening

R. de Jong

Bijlage 1 Overzicht actiepunten uit het coalitieakkoord

Programma	Actiepunten
1. Besturen	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Samenwerking in OWO-verband uitbreiden met gemeentebedrijf en subsidiekennis en lobby. ▪ Terughoudendheid bij aangaan nieuwe verbonden partijen. Bestaande regelingen waar (financieel) mogelijk terugdringen. ▪ Voortzetting deregulering Snoad Betocht. ▪ Avondopenstelling (budgettair neutraal). ▪ Verbeteren digitale bereikbaarheid gemeente (afspraken, inlogmogelijkheden en beeldverbindingen). ▪ Website gedeeltelijk in Fries en Engels. ▪ Voortzetting veiligheidsbeleid. ▪ Optimaliseren informatiebeveiliging.
2. Wonen en werken	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Met marktpartijen woningbehoefte (beter) in kaart brengen. ▪ Inspelen op actuele woningbehoefte en flexibele oplossingen genereren. ▪ Vergroten MKB-vriendelijk beleid en uitvoering. ▪ Dereguleren bij regelgeving ruimtelijke ordening. ▪ Intensief samenwerken met de ondernemers en het georganiseerde bedrijfsleven. ▪ Meedenken met ondernemers en zoeken naar mogelijkheden. ▪ Het stimuleren van een ondernemersfonds, al dan niet in de vorm van reclamebelasting, voor bepaalde gebieden. ▪ In het vestigingsbeleid aandacht voor mogelijkheden van Zzp'ers en kleinschalige bedrijvigheid aan huis. ▪ De mogelijkheden voor een (regionale) denktank van grotere bedrijven en overheid worden onderzocht. ▪ Formuleren van een visie op de toekomst van de detailhandel. ▪ Stimuleren en faciliteren lokale initiatieven aanleg glasvezel. De mogelijkheid om vooraf te investeren in de aanleg van glasvezel op nog niet verkochte bedrijfskavels onderzoeken. ▪ Voortzetting dorpenbeleid. Dorpsvisies vertalen naar haalbare werkagenda's. ▪ Voortzetting beleid dorpsbudgetten. Stimulans inbouwen voor actieve dorpen. ▪ Nieuwe structuurvisie. ▪ Ruimte voor nieuwe bestemmingen agrarische bedrijven. ▪ Vereenvoudiging welstandsbeleid.
3. Ontspannen	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Voorwaarden creëren voor ontwikkeling recreatie en toerisme, samen met buurgemeenten en in het bijzonder Ooststellingwerf. ▪ Actualiseren Nota kansen benutten (met aandacht voor kwaliteit fietspadennetwerk). ▪ Promotie en marketing in regionaal en/of provinciaal verband. ▪ In kaart brengen stand van zaken onderhoud sportaccommodaties en onderzoek doen naar mogelijkheden privatisering. ▪ Van structurele naar incidentele cultuursubsidies ▪ Formuleren nieuw dorpshuizenbeleid (huisvestingsplan).
4. Leren	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Stimuleren fusie van scholen in de vorm van brede scholen, waarin zoveel mogelijk functies worden samengebracht. ▪ Opstellen nieuw IHP en inzetten extra middelen voor investeringen. ▪ Buitenschoolse opvang en leerlingenvervoer efficiënt organiseren. ▪ Bij bekostiging leerlingenvervoer systeemwijziging onderzoeken.

5. Zorgen	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Inzetten op preventie en daarom investeren in goed functionerende gebiedsteams. ▪ Mensen de mogelijkheid bieden om zelf regie te voeren op de zorgkeuze via het persoonsgebonden budget. ▪ Omvormen huidige reserve Wmo naar een reserve Sociaal domein.
6. Beheren	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Samenvoegen huidige budgetten duurzaamheid in een fonds voor collectieve plannen van dorpen of buurten. ▪ Organiseren van bewustwordingsactiviteiten duurzaamheid. ▪ In deze raadsperiode voorbereiding besluitvorming over een fairtrade gemeente. ▪ Voorbeeldfunctie duurzaamheid (inkoop- en aanbestedingsbeleid en plaatsing zonnecollectoren).
7. Middelen	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bezuinigingsvoorstellen doen bij begroting 2015, met in achtneming van de in dit coalitieakkoord aangegeven indicaties (bijlage 2). ▪ De begroting in ieder geval de eerste drie jaren steeds sluitend te maken. ▪ Doorlichten reserves op realiteitswaarde en vrijspelen middelen voor investeringen. ▪ Kanteling van de gemeentelijke organisatie als Project faciliterende overheid organiseren. ▪ Inzetten op een slanke, flexibele en regievoerende organisatie. ▪ Doorlichting van alle vier afdelingen van de gemeentelijke organisatie (toekomstbestendig maken). Bij de afdeling Gemeentebedrijf de drie genoemde varianten in het onderzoek meenemen, met in achtneming van de sociale werkvoorziening. ▪ Bijstelling grondbeleid (actualiseren Nota grondbeleid).

Bijlage 2: Indicatie bezuinigingen 2015 – 2018 t.b.v. de uitwerking bij begroting 2015 door het college.

Nr.	Bezuiniging	2015	2016	2017	2018
1	Efficiënte gekantelde organisatie (doorlichten alle afdelingen)		100.000	200.000	200.000
2	Gemeentebedrijf		50.000	100.000	100.000
3	Mondiaal beleid	30.000	30.000	30.000	30.000
4	Timpaan	70.000	100.000	100.000	100.000
5	OWO efficiency voordelen	50.000	100.000	100.000	100.000
6	De Skans onderhoud	50.000	50.000	50.000	50.000
7	Structureel maken van een al gerealiseerde bezuiniging op sportvelden	50.000	50.000	50.000	50.000
8	Voordeel bij extra investeren invoeren 3 decentralisaties			255.000	255.000
9	Tumba	10.000	10.000	10.000	10.000
10	Ruimtelijke ordening (ook reserve afkomen van 835.000 naar 400.000)	50.000	50.000	50.000	50.000
11	Convenant A7 zone	50.000	50.000	50.000	50.000
12	Onderzoek leerlingenvervoer	pm	pm	pm	pm
13	Onderzoek huishoudelijke hulp 1	pm	pm	pm	pm
	Totaal	360.000	590.000	985.000	985.000

Bijlage 3 Portefeuilleverdeling college Opsterland 2014 – 2018

Burgemeester

Democratie en bestuur
Coördinatie bestuur en beleid
Openbare orde en veiligheid
Burgerzaken
Handhaving
Relatiebeheer
Intergemeentelijke samenwerking, P10 en lobby
Communicatie
Juridische zaken
Deregulering

Piet van Dijk (Opsterlands Belang), wethouder en 1^e locoburgemeester

Ruimtelijke ordening
Wonen (volkshuisvesting en vergunningverlening)
Werken (werkgelegenheid, economische ontwikkeling)
Dorpenbeleid
Grondbeleid, grondexploitaties en uitgifte bouwkavels
Accommodatiebeleid
Onderwijshuisvesting
Sport
Streekagenda
Water

Wietze Kooistra (CDA), wethouder en 2^e locoburgemeester

Werk en inkomen
Wmo
Jeugd- en jongerenbeleid
Ouderenbeleid
Welzijn
Gezondheidszorg
De drie decentralisaties (Participatiewet, Wmo en jeugdzorg)
Onderwijsbeleid
Kinderopvang, peuterspeelzalen en VVE
Beheer openbare ruimte (groen, wegen, fietspaden)
Landinrichting
Verkeer en vervoer

Rob Jonkman (ChristenUnie), wethouder en 3^e locoburgemeester

Financiën
Publieke dienstverlening en digitalisering.
Milieu (inclusief vergunningverlening) en afval
Recreatie en toerisme
Cultuur
Monumenten
Interne organisatie en bedrijfsvoering (P&O)
Gemeentelijke eigendommen
Projectwethouder Polderhoofdkanaal
Projectwethouder Faciliterende overheid